

Реферат о завршеној докторској дисертацији Савке Каран

„Идеја месије у New Age покрету као антипод Спаситеља у хришћанској традицији“

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Савка Каран, аутор докторске дисертације „Идеја месије у New Age покрету као антипод Спаситеља у хришћанској традицији“, рођена је 23. 5. 1988. год. у Бихаћу. Завршила је Средњу медицинску школу – смер фармацеутски техничар у Зрењанину. Дипломирала је на Факултету политичких наука у Београду, на одељењу за новинарство и комуникологију, 2011. год. (просечна оцена током студија 9,32). На истом факултету похађала је и мастер академске студије новинарства (просечна оцена током студија 9,44) и одбранила рад под називом „Новинарске документарне форме у недељницима НИН и Време“, 2013. год. – ментор проф. др Веселин Кљајић. Запослена је на месту координатора Канцеларије за смањење сиромаштва општине Нова Црња – Општински орган за радну активацију и пружање помоћи у натури појединцима и породицама који се налазе у стању социјалне потребе. Додатно је ангажована у агенцији „ДНД заштита на раду“ из Зрењанина на пословима лица за безбедност и здравља на раду, за шта је стручни испит положила 2012. год. у Министарству рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије, као и на пословима лица за процену угрожености од елементарних непогода и других несрећа, за шта је лиценцу стекла 2017. год. у Министарству унутрашњих послова Републике Србије.

Објавила је текст „Симболизам Доба водолије у служби изградње универзалне религије“, у часопису „Религија и толеранција“, Vol. XVI ,бр. 29, стр. 47- 65.

Докторска дисертација „Идеја месије у New Age покрету као антипод Спаситеља у хришћанској традицији“ садржи 272 страна текста. На крају рада наведен је списак коришћене литературе, који се састоји од 302 библиографске јединице. Наведена литература је брижљиво пробрана и релевантна за тему, те је на основу ње могуће написати квалитетан рад.

2. Предмет и циљ дисертације:

У докторској дисертацији Савке Каран тематизован је однос између идеје месије у New Age покрету и традиционалне хришћанске концепције Спаситеља. Као што је познато, синкретистичка New Age религија, настала спајањем различитих далекоисточних, квазинаучних и езотеријских учења, представља теоријско-идеолошки основ Новог светског поретка. Док заговорници успостављања овог глобалног светског поретка тврде да ће планетарним обједињавањем економске, финансијске, политичке и војне моћи за све људе света бити омогућени услови за демократско уређење, слободу, толеранцију, одсуство дискриминације по било ком основу, да ће такав поредак обезбедити просперитет и мир у читавом свету, критичари овог пројекта пак сматрају да би он, минимализовањем националних, културних и верских разлика, заправо довео до успостављања планетарног тоталитаризма.

Будући да су различита верска учења оно што то потенцијално највише дели људе, идеолози Новог светског поретка настоје да промовишу синкретистичку New Age религију, јер би тиме била уклоњена једна од кључних препрека успостављању глобалне владавине на Земљи. Наиме, уколико би сваки човек био у стању да се, бар делимично, поистовети са учењем ове нове религије, која у ситуацији еколошке кризе и доминације секуларизма велику пажњу поклања екологији и „спиритуалном“ развоју индивидуа, олакшана би била реализација глобалног поретка са јединственом Светском владом. Скептична према концепцији Новог светског поретка, а имајући у виду мноштво разлика у оквиру прилично дифузног New Age покрета, чије су поједине идеје свакако веома примамљиве за савременог западног човека, Кандидаткиња се усредредила на месијански лик у New Age религији, очекујући да ће анализом њене месијанске и есхатолошке концепције бити могуће донети релевантан суд о томе да ли религија New Age покрета заиста може бити ваљана алтернатива традиционалним религијама, пре свега хришћанству.

Духовна атмосфера друге половине XX века, пре свега на Западу, где се јавља религијско New Age учење, у знаку је осећања заморености научно-техничким погледом на свет. Упркос томе што уживају плодове научно-техничке цивилизације, која почива на нововековном пројекту „рашчаравања света“ (Макс Вебер), људи углавном осећају духовну празнину, те не чуди што се јавља настојање за новим зачаравањем света, односно за што приснијим односом са природом. Онима који су, лишени истинског контакта са изворним хришћанским учењем, уверени да монотеистичка јудеохришћанска концепција, због свог наводног иманентног

антропоцентризма, неизбежно води ка изабљивању природе, пантеистичке и екоцентристичке идеја су веома привлачне. Имајући у виду културну ситуацију постхришћанске цивилизације, у којој је, наизглед парадоксално, али сходно Адорновим увидима сасвим разумљиво, упоредо са научно-техничким прогресом присутна замисао новог зачаравања света (друге митологије), Кандидаткиња се подухватила задатка да преиспита месијанску концепцију New Age учења, чиме бисмо били у стању да заузмемо исправан став не само према овој концепцији него и према дотичном савременом религијско-културно-политичком феномену. Значајно је истаћи да се у процени ваљаности New Age погледа на свет Савка Каран ослања како на природно светло људског ума тако и на надумно теолошко учење православља, чиме се избегава могући приговор да једнострано приступа овом феномену. Уколико се покаже да су неспојиви не само пантеизам, холизам, иморализам и циклизам Новог доба са библијским персонализмом и хришћанском етиком, него и да нема подударана између Маитреје (месијанског лика New Age покрета) и Христа, штавише да је New Age месија, из хришћанске перспективе, заправо Антихрист, биће створени теоријски услови да не подлегнемо кобној (окултној) заблуди.

Истраживање месијанске идеје у New Age покрету значајно је како за теологију тако и за теорију културе и политологију, будући да баца светло на овај значајан савремени културно-религијско-политички феномен. Иако је настала на Западу, идеологија Новог доба је из дана у дан све присутнија и у нашој средини, штавише са њом се свакодневно сусрећемо. Самим тим њено проучавање има и изузетан практичан значај, јер нам омогућава да према њој заузмемо исправан став, те не подлегнемо њеној потенцијаланој духовној обмани.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

Основна хипотеза од које је Кандидаткиња пошла у свом истраживању гласи: Месија у New Age покрету представља антипод Спаситеља у хришћанској традицији, са главним задатком да вернике доведе у духовну заблуду (прелест) и тиме ослободи пут успостављању јединственог религијског учења, које представља идејну основу успостављања Новог светског поретка.

Брижљиво и детаљно анализирајући месијански лик New Age покрета у списима његових најзначајнијих идеолога, који са великим симпатијама говоре о Луциферу као

тобожењем покретачу унутрашњег, спиритуалног буђења, те поредећи га са месијанским ликом Христа Спаситеља, Савка Каран је потврдила своју основну хипотезу да су Христос и Маитреја антиподи. Ослонивши се притом не само на древне библијске и светоотачке изворе него и на савремене, пре свега православне теолошке погледе, она је уверљиво показала да, упркос новодобском настојању да се у „универзалном“ месијанском лику обједине фигуре Христа, Маитреје, Махдија, Калкија и јеврејског месије, месија Новог доба није истински него лажни месија, тј. Антихрист.

Осим што је уверљиво потврдила основну хипотезу, Савка Каран је успела да потврди и помоћне, посебне хипотезе.

1. Идеја месије је универзална зато што произилази из архетипа спаситеља и представља израз општечовечанске чежње.

Ослањајући се на Јунгово учење о архетиповима, Кандидаткиња је показала да је месијанска идеја веома заступљена у различитим религијама, како примитивним тако и оним које одликује висок духовни ниво. По њој, улогу спаситеља током историје човечанства играли су како различита божанства тако и поједине светско-историјске личности. Врхунац месијанске идеје досегнут је у хришћанству, о чему сведочи и чињеница да је само име ове религије изведено управо из тог назива: Месија = Христос. Будући да се архетип спаситеља периодично активира под утицајем личних и колективних кризних ситуација, могуће је очекивати да се он интензивно јави и у нашем времену.

2. Иза термина Нови светски поредак крије се план успостављања тоталитарног друштва будућности.

Кандидаткиња је, анализирајући месијански лик New Age покрета, који је разобличила као Антихриста, понудила додатни аргумент да се иза пројекта Новог светског поретка заправо крије замисао успостављања тоталитарног друштва будућности.

3. Централизацију моћи није могуће постићи без поништавања постојећих религијских традиција, под паролом њиховог уједињавања, за шта се као главно средство користи учење New Age покрета.

Каранова је показала да је обликовање синкретистичке духовности неопходно да би се ујединиле различите, често и супротстављене вере и културе. По њој, религијске

границе морају бити срушене како би се, уклањањем препрека на духовном плану, олакшало стварање јединствене, централне владе на светском нивоу. Самим тим, прибегава се изузетно снажној медијској пропаганди New Age учења, јер оно треба да постави темељ планираној диктатури Новог светског поретка.

4. Дискредитација хришћанства налази се међу приоритетима New Age покрета.

Упоредо са настојањем идеолога Новог доба да се хришћани увере како је месија овог покрета заправо идентичан са Христом, прибегава се често неприметном али упорном квазинаучном и езотеријском релативизовању Христове личности, било да је у питању наводно „више“, квазимистичко знање езотерије, било да се ради о наводним најновијим научним достигнућима археологије и историографије. Кандидаткиња је документовано показала да они хришћани који се томе опиру бивају медијски жигосани не само као неуки него и као нетолерантни и искључиви. Савка Каран с правом закључује да је смисао савременог релативизовања и искривљавања теолошког Христовог лика заправо стварање терена за ступање лажног месије на историјску сцену.

5. Најаве све скоријег Маитрејиног доласка представљају покушај довођења људи у заблуду и скретање с пута спасења који је човечанству понудио Исус Христос.

Са становишта New Age-а, наступајући период (Доба водолије) биће врхунац духовног развоја човечанства, јер ће у свету наводно владати љубав, хармонија и јединство, а за то ће најзаслужнији бити нови духовни учитељ Маитреја. За разлику од светоотачког мишљења да живимо у последњим временима, сходно којем се од верника очекује покајаничко расположење и духовни став будности, како не бисмо били духовно обманути, идеолози Новог доба својим теолошки неутемељеним оптимизмом заводе људе, чинећи их лаким пленом Антихриста.

6. Човек у тежњи за стицањем натчовечанских знања и моћи постаје роб магије и потпада под власт Сатане.

Указавши на човекову жудњу за натприродним знањем и стицањем моћи, која извире из несагорелог ега, Кандидаткиња је показала да следбеници New Age покрета, олако верујући да се до мистичких увида може доћи без аскезе, често завршавају у прелести и постају лак плен демонских сила.

7. У току је рат између добра и зла, светла и таме, између Христа и Антихриста.

По хришћанском учењу, Сатана се константно бори са Богом за сваку човечију душу, а поприште те невидљиве борбе представља људско срце. Подсетивши да се

хришћанство темељи на љубави и самоодрицању, да подразумева усклађивање људске воље са Божијом вољом, Савка Каран је показала да је окултизам, који карактерише и New Age покрет, у савезу са силама зла. У настојању да оствари своје жеље, које су неутаживе, човек је у опасности да прибегне окултним средствима, што може имати фаталне последице по његову душу.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

Докторска теза Савке Каран састоји се из увода, осам поглавља и закључка.

У уводу нас Кандидаткиња упознаје са предметом и циљем истраживања, као и са основним хипотезама од којих ће полазити у истраживању. Након навођења да ће се у истраживању служити, пре свега, хипотетичко-дедуктивном методом, структурално-функционалном анализом, те експликативном и компаративном анализом, као и студијама случаја (што је и чинила током истраживања), Каранова је изложила структуру рада и навела које резултате очекује, као и шта би, по њеном мишљењу, требало да буде научни допринос дотичног рада.

У поглављу „Универзалност идеје месије“ Кандидаткиња најпре приказује Јунгову концепцију архетипа спаситеља. Ако је у човековом колективном несвесном заиста присутан архетип спаситеља, сасвим је очекивано што је идеја месије уобличена у већини религија, што Каранова потврђује излажући ову идеју у зороастризму, јудаизму, хришћанству, исламу, хиндуизму, будизму и конфучијанизму.

Док је у древној Персији најпре сам Заратустра сматран месијом, у каснијем учењу преовладала је верзија о тројици Заратустриних синова (Саошијаната) који током дугог временског раздобља владавине злог начела наизменично преузимају месијанску улогу. На крају првог раздобља, када зло потпуно победи, јавља се Аушетар, који ће почети да сузбија зло, на крају другог Аушетарма, који ће људе одлучно усмерити ка добру, да би зло најзад било побеђено појавом Астватеретоа.

Кандидаткиња показује миленијумски развој месијанске идеје код Јевреја, која је од почетног изједначавања месије са праведним владаром из Давидове лозе, довела до ишчекивања месије који ће у себи објединити царску, свештеничку и пророчку улогу. Она не само што указује да су есени очекивали двојицу месија, сходно подели на духовну и световну функцију, него наглашава да месијанска идеја, упркос горким

разочарањима јеврејског народа током своје бурне историје (нпр. случај Шабатаја Цвија), није напуштена, штавише да је она и данас веома жива, да Јевреји, одбацивши Исуса Христа, с нестрпљењем очекују појаву свог месије.

Након што је показала да је лик месије кључни узрок неслагања између јудаизма и хришћанства, Кандидаткиња разматра месијанску идеју у исламу. Док сунити сматрају да је Махди месија кога очекују, шиити верују у појаву Скривеног имама. Поједини исламски верници сматрају да ће Исус Христос и Махди заједно помоћи да наступи месијанско доба мира и хармоније.

Док хришћанство учи о јединствености Богочовека Исуса Христа, у хиндуизму постоји веровање да има више аватара, тј. месија. Аватар је, по хиндуистима, заправо отелотворење бога Вишнуа на Земљи. Вишну се инкарнира онда када постоји велика опасност да зло потпуно превлада у свету. Неке од Вишнуових инкарнација су чак биле у животињском облику. Две његове најпознатије инкарнације су Рама и Кришна. Хиндуисти очекују појаву десетог аватара – Калкија, који у будућности треба да победи зло, које је иначе све израженије у Кали југи.

Будисти верују да се бодидарме, одлажући своје просветљење, увек изнова инкарнирају све док има људи којима је потребно указати пут ка просветљењу и спасењу. Месија кога будисти очекују назива се Маитреја буда, и он ће се појавити када зло буде досегло кулминацију, како би спасао свет од зла.

У древној Кини постојало је веровање да се у одређеним временским ритмовима, отприлике на сваких петстотина година, појављују праведни цареви који треба да земљи донесу мир и благостање. Не само што ови праведни владари како у конфучијанизму тако и у таоизму играју месијанску улогу, него су временом неки од верника почели да статус месије приписују и Лао Цеу и Конфуцију, иако овима свакако не би ни пало на памет да за себе тврде да су месије.

У поглављу „Нови светски поредак“ Савка Каран покушава да хронолошки прикаже развој ове концепције. Иако ово поглавље несумњиво спада у најслабији део докторске тезе, будући да Кандидаткиња није теоријски довољно образложила проблем глобализма, у њему су ипак изложене значајне карактеристике Новог светског поретка: светска економско-политичка заједница, јединствено тржиште, глобална екологија, социјална и здравствена заштита, као и назначена замисао универзалне религије.

У поглављу „New Age покрет“ детаљно је размотрен концептуални оквир овог савременог културно-политичког покрета. Кандидаткиња најпре наводи идејне подстицаје за уобличавање замисли јединствене синкретистичке религије. Пошавши од древних извора као што су мистеријске религија, пре свега вавилонска, преко гностицизма, кабале, теозофије и спиритизма, Савка Каран их доводи у везу са контракултуром шездесетих година XX века. Размотривши како се међусобно уклапају идеје реинкарнације, монизма, холизма и астрологије у псеудонаучни поглед на свет, Кандидаткиња нас упознаје како са учењима појединих идејних претеча New Age религије (Јелена Петровна Блавацка, Ани Безант, Алиса Бејли, Јелена и Николај Рерих, Димитрије Митриновић, Георгије Гурђајев, Вилхелм Рајх) тако и са учењима главних идеолога New Age покрета (Дејвид Спенглер, Бенџамин Крим, Ширли Меклејн).

Након сажетог излагања учења водећих идеолога New Age-а Савка Каран наводи главне карактеристике овог покрета: све религије су равноправне; Бог није личност већ безлична космичка енергија; Исус Христос је само један од бројних спаситеља, једнак Заратустри, Буди, Мухамеду и Конфуцију, а сви они ће бити обједињени у месији Маитреји; човек на путу усавршавања може да следи тзв. духовне водиче, као и да се служи окултним техникама; уместо Страшног суда на којем се човеку додељује коначно онострано боравиште у рају или паклу, заступа се учење о карми и реинкарнацији.

У поглављу „Доба водолије“ Кандидаткиња излаже астролошко учење по коме је свака епоха везана за одговарајући астролошки знак. Иако се не може тачно одредити година прелаза, ми се данас наводно налазимо на прелазу из Епохе рибе у Епоху водолије. Док је Доба рибе, које је синоним за хришћанство, обележено сукобима, мржњом и нетолеранцијом, Доба водолије биће у знаку спиритуалног развоја, мира и хармоније. Као што је појава Исуса Христа означила почетак Доба рибе, тако ћемо наводно појавом Маитреје ући у епоху мира и братства свих људи на Земљи.

Очекивање ступања у Ново доба упечатљиво је изражено у мјузиклу и филму „Коса“, који је изузетно допринео популарисању идеје о спасоносном Добу водолије. Ново доба промовише се и преко различитих симбола, који су свуда око нас и који неприметно делују на нашу несвесну сферу. Савка Каран указује да се окултни симболи не користе само ради доспевања у тзв. измењено стање свести него и да су често укључени у најразличитијим феноменима масовне културе. Да би показала и разјаснила скривену симболику која је присутна у рекламама, плакатима, филмовима, као и

обележјима различитих институција и партија, Кандидаткиња нас упознаје са тим симболима, који никако нису нешто безазлено, као што се обично мисли. Иако су симболи вишезначни и не могу се свести само на једну димензију, са њиховим значењем се треба упознати да не бисмо, лишени механизма одбране, били изложени њиховом окултном дејству. Каранова детаљно описује езотерична значења неких од омиљених симбола Новог доба. Њеној критичкој анализи подвргнути су следећи симболи: троугао, сунце, пентаграм, дуга, круг, свастика, змија, пирамида, што ће читаоцу омогућити да буде неупоредиво опрезнији у суочавању са њима, као и онима који их упражњавају.

У поглављу „Глобални мозак планете Земље“ Кандидаткиња разматра холистичко учење по коме је Земља не само жив организам, који пати због еколошких проблема, него и организам који је у процесу обликовања глобалног планетарног мозга. По Питеру Раселу, космички еволуциони процес може водити чак и формирању галатичког надорганизма, под условом да човечанство престане да буде деструктивни планетарни рак. Учење о глобалном мозгу Земље, који настаје све интензивнијим комуникацијским умрежавањем, следили су и биолог Лавлок (Геа хипотеза), Вотсон, Блум, Курцвел. За следбенике Новог доба карактеристично је уверење да својим холистичким и екоцентричним приступом морамо помоћи мајци Земљи.

У поглављу „Идеја месије New Age у покрету“, које је свакако једно од најзначајнијих у оквиру докторске тезе, Каранова излаже New Age учење по коме Исус Христос није једини месија, већ само један од бројних духовних учитеља који су се у одређено време појављивали на Земљи, како би човечанству омогућили уздизање на виши духовни ниво. Сви учитељи човечанства биће наводно обједињени у месији који долази, у Маитреји. Док је по неким идеолозима Новог доба Маитреја већ присутан на Земљи (Хималаји, Лондон и сл.) и неприметно енергетски делује, други сматрају да му медитативним праксама тек треба омогућити услове да се појави на Земљи и уведе нас у Ново доба. Да би се поспешили услови за његов долазак, користе се различити симболи, као што је нпр. Сион, реализују се пројекти попут оног који је назван „Плави зрак“, формирају медитативне комуне, рекламирају тајанствене појаве као што су формације у житу итд.

Надовезујући се на различита езотерична учења, идеолози Новог доба уверени су да је тренутак доласка Маитреје на Земљу, односно његовог обелодањивања, веома близу. Неки тврде да су са њим у телепатској комуникацији, те нам преносе његове

налоге, други пак саветују како га препознати (енергетско деловање у срцу), трећи верују да ће се свима истовремено јавно показати у телевизијском програму. Напросто међу следбеницима Новог доба створена је атмосфера да месија само што није дошао, да се духовно треба припремити за његов долазак (Дан објаве), којим ће започети доба хармоније на Земљи.

У поглављу „New Age покрет са становишта хришћанства“, Кандидаткиња се критички осврће на псеудодуховну атмосферу припреме за долазак Маитреје. За разлику од оних који с оптимизмом гледају на будућност, који сматрају да су екофеминизам и пагански култови истинска алтернатива патријархалном хришћанству, Савка Каран, ослањајући се на светоотачко учење, опомиње да разградњом традиционалних хришћанских вредности стварамо услове за ступање на историјску сцену Антихриста. На делу је, поготово у масовној култури, релативизовање lika Исуса Христа, с циљем да се он уклопи у идеологију Новог доба. Настоји се да се тзв. међурелигијским дијалогом, који треба да буде толерантан према свим облицима испољавања религиозности, идеологија Новог доба учини прихватљивом и за хришћане. Опирући се настојању да се Христов лик уклопи у идеологију Новог доба, Каранова подсећа на јудеохришћанско гледиште да су богови паганских религија заправо демони. Штавише, она указује да алармантну чињеницу да Луцифера позитивно вреднују идеолози Новог доба (анђео човекове унутрашње еволуције), док је он крајње негативан лик у хришћанству. За разлику од оних којима тврдња „Прихватање Луцифера јесте укључивање у Нову Еру“ није знак за преиспитивање и узбуну, Каранова опомиње да је многим идеолозима New Age покрета близак сатанизам.

Да би доказала да је месија New Age покрета заправо лажни месија, тј. Антихрист, Савка Каран нас подсећа на православно теолошко учење о Антихристу. Наводећи различита места из Библије, као и тумачења светих отаца, она је уверљиво показала да се хришћанска најавна доласка лажног месије с правом може применити на лик Маитреје. Имајући у виду ту чињеницу, Кандидаткиња упозорава да постоје само два пута ка спасењу: прави и лажни. Она наводи сведочење некадашњег присталице Новог доба, Рендала Н. Бејра, који је захваљујући трауматичном личном искуству, сагледао сву погубност езотеријског учења Новог доба по човекову душу. Уместо да се лагодно следи оптимистичка представа идеолога Новог доба, по којој улазимо у доба мира и хармоније, Каранова тврди да се духовно (покајањем, молитвом, морално

исправним начином живота) морамо припремити, како бисмо одолели великом искушењу које ће уследити након доласка Антихриста.

У поглављу „Прелест“ Кандидаткиња нас упознаје са православним учењем о прелести (духовној обмани), којој су изложени они који неопрезно, пречицом, покушавају да убрзају свој духовни развој, занемарујући неопходност дугог и тегобног пута очишћења душе и сагоревања ега. Будући да због своје гордости верују да су достојни комуникације са анђеоским силама, они се неопрезно препуштају вођству непознатих духовних ентитета, те лако постају плен нечистих сила. Демонске силе их обмањују лажним виђењима, дошаптавају им погрешна учења, што објашњава и феномен олаког прихватања езотеријских учења посредством тзв. духовна водича, толико карактеристичног за следбенике Новог доба. Кандидаткиња уверљиво показује да је суспендовање рационалног мишљења, односно трезвеног става на духовном путу, изузетно опасно. Но иако излаже оштрој критици учења идеолога Новог доба, пре свега оно о Маитреји као Христу, Савка Каран не тврди да је свако испољавање неке од пракси Новог доба (нпр. релаксација, hatha yoga) погубно по човекову душу. Опасност је када се настоји да се од пуког здравствено-опуштајућег нивоа неопрезно пређе на псеудодуховни ниво (слеђење тзв. духовних водича, окултне праксе итд.).

У „Закључку“ Каранова сажима резултате свог истраживања. Она је показала неоснованост уверења следбеника Новог доба да је Маитреја истински месија. Месијанско учење Новог доба је заправо најрањивије место ове синкретистичке религијске концепције, што доводи у питање и остале сегменте New Age учења. Иако је оправдан критички став према материјалистичкој цивилизацији, према бездушној експлоатацији природе, по Карановој излаз из кризе у којој се човечанство налази није у новом зачаравању света, већ с једне стране у оживљавању прилично замрле европске традиције критичког мишљења, а с друге стране у враћању изворном духовном темељу европског човечанства, тј. у реафирмацији изворног хришћанства.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Докторска теза Савке Каран бави се у нашој културној средини недовољно тематизованим проблемом месијанске идеје у New Age покрету. Иако је из теолошке перспективе код нас било неколико краћих критичких текстова о религији Новог доба, иако је преведена студија Мишела Лакроа о идеологији New Age-a, писана из

рационалистичке перспективе, овим проблемом се ипак у Србији до сада нико још није темељно бавио. Користећи како рационалистички приступ феномену New Age-а тако и ослањајући се на православно теолошко учење, Каранова је успела да из више углова сагледа овај комплексан феномен, тако да ће њен рад представљати незаобилазну основу за даља научна истраживања овог феномена. Чак и они који гаје велике симпатије за идеологију Новог доба, мораће да се критички одреде према закључцима Савке Каран и покушају да изнесу аргументе који би евентуално довели у питање њене увиде.

Свесна дифузности оног што се назива New Age покретом, као и чињенице да учења и праксе Новог доба имају различите нивое укључености и различите типове следбеника, Кандидаткиња се усредредила пре свега на потенцијално најслабију тачку ове помодне идеологије – на месијанску идеју. Што се тиче теологије, показала је на уверљив начин да су месија Новог доба, тзв. Господар Маитреја, и Христос антиподи, да је месија Новог доба, посматрано из хришћанске перспективе, заправо лажни месија, тј. Антихрист. Таквим увидом, баш као и оним да нас не очекује олако најављени процват духовности у тзв. Добу водолије, већ искушење суочавања са Антихристом, на отрежњујући начин опоменула је оне који се држе пуког здравствено-антистресног начина укључености у New Age покрет на сву опасност лакомисленог упуштања у окултну псеудодуховну праксу Новог доба.

Што се пак тиче теорије културе, Каранова је показала да се не ради о безазленом културном феномену, који поједини теоретичари код нас неопрезно пропагирају као алтернативу традиционалном, патријархалном културном обрасцу. Објаснивши окултно значење најзначајнијих симбола Новог доба и указавши на њихову распрострањеност, показала је да смо у великој мери на несвесном нивоу изложени њиховом зрачењу. Упоредо са потискивањем хришћанских симбола, поготово на постхришћанском Западу, одиграва се прави процват окултних симбола. Анализом њиховог езотеријског значења Каранова је дала допринос њиховом разобличавању, а самим тим нас упозорила на неопходност да будемо крајње опрезни у контакту са онима који их промовишу.

Што се тиче политолошке димензије, Кандидаткиња је показала да идеологија Новог доба, која промовише синкретистичку религију, представља кључну претпоставку за успостављање Новог светског поретка. Самим тим што је месија Новог доба разобличен као Антихрист, неизбежно је да се и замисао Новог светског поретка

доведе у питање, тј. да се изнова реafirмише критика Новог светског поретка као у суштини једног тоталитарног пројекта, ма колико се чинило да су његове форме „меке“. Допринос овог рада, пре свега анализом „дубинско еколошких“ ставова водећих идеолога Новог доба, који сматрају да је исправно физички елиминисати људе који одбацују „напредне“ New Age идеје (пре свега конзервативне хришћане), зарад тобожњег спаса планете, је што осветљава чињеницу да су управо они који пропaгирају толеранцију и право на различитост заправо често крајње нетолерантни. Вођени бригом за планету Земљу, која наводно може да издржава само милијарду људи, неки од њих хладнокрвно, без икакве гриже савести, тврде да је неопходно елиминисати већи део човечанства, пре свега оне који не прихватају New Age идеологију, који нису спремни да промене своју (конзервативну) свест. Све то нас опомиње да и на политичком и културном и религиозном плану будемо крајње опрезни према заговорницима Новог светског поретка, односно онима који пропaгирају New Age идеологију. Увид у тоталитарну природу Новог светског поретка представља подстицај да се заложимо за право сваког човека на Земљи на свој властити лични, национални, културни и верски идентитет.

6. Закључак:

Након што су проучили докторску дисертацију Савке Каран и упоредили је са одобреном пријавом, чланови Комисије констатују да је она урађена у складу са пријавом, да представља оригинално и самостално научно дело, те да су се сходно томе стекли сви услови за њену јавну одбрану.

Комисија:

Проф. др Добривоје Станојевић

Др Маринко Лолић

Проф. др Зоран Кинђић

У Београду, 26. 6. 2018.